

**ВЕСТНИК
ОШСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА**

**ОШ МАМЛЕКЕТТИК
УНИВЕРСИТЕТИНИН
ЖАРЧЫСЫ**

2016

1

2

3

4

**Ош мамлекеттик
университетинин
ЖАРЧЫСЫ**

**ВЕСТНИК
Ошского
государственного
университета**

№2, 2016

ISSN 1694-7452

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА
ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

**ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИНИН
ЖАРЧЫСЫ
ИЛИМИЙ ЖУРНАЛЫ**

Журнал жылына 4 жолу чыгарылат

Илимий журнал

**Кыргыз мамлекеттик китеп палатасынан
2000-жылдын 28-декабрынан каттоодон өткөн**

Башкы редактор,
филол.и.д., профессор

Исаков К.А.

Башкы редактордун орун басары,
б.и.д., профессор

Жумабаева Т.Т.

РЕДАКЦИЯЛЫК КОЛЛЕГИЯ:

ЭКОНОМИКА ИЛИМДЕРИ:

1. Купуев П.К. – э.и.д., проф., КРУИАнын мүчө-корреспонденти
2. Зулпукаров А. – э.и.д., профессор
3. Эргешбаев У.Ж. – э.и.д., доцент
4. Култаев Т.Ч. – э.и.д., доцент
5. Узенбаев Р.А. – э.и.д., доцент

ОшМУнун редакциялык-басма кызматынын чечкини менен басууга сунушталды

**Берилген материалдардын саясийүзүндүк деңгээлине, илимий маанилерине, жөнөкөлүгүнө,
актор, сунушталган кайра жана реткектөөлөрдүн керектүүлүгүнө*

МАЗМУНУ

1	<i>Мусакожоев Ш.М.</i> Интеграция в рамках великого шелкового пути и Императивы развития Кыргызстана.....	7
2	<i>Мендкович Н.А.</i> Евразийский транзит как проект в рамках ЕАЭС.....	11
3	<i>Арзыбаев А.А.</i> О методологии бухгалтерского учета дебиторской задолженности и кредиторских обязательств предприятий в соответствии с МСФО.....	15
4	<i>Кыбыраев А.О., Турдубаев С.К.</i> Прогнозные расчеты на основе экономико-математического моделирования и компьютерной технологии денежных доходов домашних хозяйств в Кыргызстане.....	22
5	<i>Узенбаев Р.А.</i> Совершенствование бухгалтерского учета и экономического анализа на основе международной практики.....	27
6	<i>Култаев Т.Ч., Токторов К.К.</i> Развитие социально-экономического сотрудничества Китая и стран Центральной Азии.....	31
7	<i>Спицына А.А.</i> Экономический пояс Великого Шелкового Пути: Один пояс и один путь.....	34
8	<i>Айбашев М.Ж.</i> Повышение охвата переработки сельскохозяйственной продукции в Кыргызской Республике.....	37
9	<i>Исмаилова К.Д., Момбекова Г.Б.</i> Проблемы развития нового образовательного направления «бизнес-информатика».....	40
10	<i>Култаев Т.Ч., Бекешов Т.О.</i> Исследование миграционных процессов на основе эконометрики.....	46
11	<i>Ташбаев А. М.</i> Мал чарба продукцияларын өндүрүүнүн абалы.....	55
12	<i>Мамаева Ж.Г.</i> Учётно-аналитическая система «директ-костинг»: методические и практические аспекты.....	61
13	<i>Байсалов Дж.У., Султанбаева Г.С.</i> Студенттердин билим берүүдөгү портфолиосунун жүргүзүүсүнүн оптималдык убакты жана рационалдык структурасы.....	68
14	<i>Макамбаев Т.Ж., Эргешова Ч.М., Мамытова К.К.</i> Совершенствование методики аудита на базе МСФООС.....	72
15	<i>Чжао Цини К</i> вопросу о перспективах развития логистики в Казахстане.....	76
16	<i>Джакыпбеков К., Мамырова З.О.</i> Вхождение в ЕАЭС – основа развития плодовоовощной отрасли.....	81
17	<i>Эшиев А.К.</i> Кыргызстан - ЕАЭС: проблемы образования.....	84
18	<i>Абдылдаева Г.А., Айтикеев Т.К.</i> Шанхайская Организация Сотрудничества в процессе обеспечения безопасности в Центральной Азии.....	87
19	<i>Момунов А.А., Айтикеев Т.К.</i> Вступления Кыргызстана в Таможенный союз	91
20	<i>Момунов А.А., Айтикеев Т.К.</i> Военно-политическое сотрудничество Кыргызской Республики со странами Центральной Азии.....	96
21	<i>Абенова Е.А., Смыкова М.Р., Устеннова О.Ж.</i> Тенденции и перспективы развития туризма в рамках взаимобмена между странами ЕАЭС	101
22	<i>Жусунбаев А., Асанкулова М. Чороев К.</i> Определения оптимального объема. Ввоза и вывоза продукции субъектом.....	106
23	<i>Асанкулова М., Жолборсова А., Эшенкулов П.</i> Математические модели определения. Оптимального место расположения и проектов жилых домов ...	113
24	<i>Джакыпбеков К., Суйналиева Н.К., Маматкадырова Г.Т.</i> Определения районов закупки сырья и объема перерабатываемой продукции	116
25	<i>Жусунбаева Г.А., Барганалиева Ж.К., Жусунбаева Н.А.</i> Определение оптимального объема обработки минеральной воды предприятием.....	120
26	<i>Никитина Г.А.</i> Влияние евразийской интеграции на развитие чувствительных отраслей аграрного сектора Казахстана.....	124
27	<i>Нуркужаев Ж.М., Жумашева С.Т., Усербаева Б.М.</i> Перспективы и	

Таким образом, метод «директ-костинг» эффективен при принятии краткосрочных управленческих решений и неприемлем при планировании на длительную перспективу.

Литература

1. Вахрушина М.А. Бухгалтерский управленческий учёт, М.: Омега-Л, 2008. – 528 с.
2. Экономические, экологические и социокультурные перспективы развития России, стран СНГ и ближнего зарубежья: Материалы II Международной научно-практической конференции / Отв. ред. И.Г. Воробьева. – Новосибирск НФ РЭУ им. Г.В. Плеханова, 2015. – 346 с.
3. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский управленческий учет: Учебник для вузов. – М.: Экономистъ, 2006. – 618 с.
4. Мамаева Ж.Г., Нитяго В.И., Усачева О.В. Бухгалтерский управленческий учет: Учебное пособие. – Новосибирск, НОУ ВПО Центросоюза РФ СибУПК, 2011. – 264 с.

УДК 342. 813

СТУДЕНТТЕРДИН БИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ ПОРТФОЛИОСУНУН ЖҮРГҮЗҮҮСҮНҮН ОПТИМАЛДЫК УБАКТЫ ЖАНА РАЦИОНАЛДЫК СТРУКТУРАСЫ

Байсалов Дж.У. - п.и.д., профессор, Султанбаева Г.С. - И. Арабаев
атындагы КМУнун ага окутуучусу. E-mail: gul_878787@mail.ru

Аннотация. Төмөнкү макалада студенттердин изилдөөчүлүк компетенциясынын өсүүсүн жана анын баалоо деңгээлин калыптандыруусун байкоо максатында портфолио жүргүзүү ишмердүүлүгүнүн планынын ишке ашырылышы каралды.

Түйүндүү сөздөр. Изилдөөчүлүк компетенция, портфолио, студент, математика, бакалавр.

Аннотация. В данной статье рассматриваются ключевые разделы плана деятельности по ведению портфолио с целью развития исследовательских компетенций студентов и оценки степени их сформированности представим согласно методологии проектного управления.

Ключевые слова: исследовательские компетенции, портфолио, студент, математика, бакалавр.

Annotation. This article discusses the key sections of the action plan on the management of the portfolio in order to develop research competencies of students and assess their degree of formation according to the present methodology of project upravleniya.

Keywords: research competence, portfolio, student, mathematics, bachelor.

Көпчүлүк абсалюттук изилдөөлөрдүн ою боюнча (Е.В. Григоренко, Е.С. Полат, Т.Г. Новинкой ж.б.) билим берүүнүн технологиясында “портфолио”-тепкич жүзүндө эсептелинет, маазмуну жана түзүмүнүн узундугу өзгөрүшү мүмкүн, бирок колдонуу максаты туура болуусу зарыл.

Эреже боюнча портфолионун структурасы үйрөнүүчүлөргө эки түзүмдөн турат: туруктуу жана туруксуз.

Туруктуу бөлүмүнө ар бир студенттин иш-аракеттерин жүзөгө ашыруудагы өтүлгөн тема боюнча тапшырмалары практикалык сабактардагы аткарган иш-аркеттери портфолиондо сакталат.

Туруксузуна – маани берилбеген, ар түрдүү иш-чарага катышуусунун жыйынтыктарынын портфолиога жайгаштырылуусу, сынактар, олимпиада материалдары, педагогикалык ЖОЖдордо окутулган математикалык дисциплиналар менен байланышкан иш-аракеттер.

Студенттердин изилдөөчүлүк компетенциясынын өсүүсүн жана анын баалоо деңгээлин калыптандыруусун байкоо максатында портфолио жүргүзүү ишмердүүлүгүнүн планынын негизги бөлүктөрүн бир нече өзгөртүү жана кошумчалар менен педагогикалык ЖОЖдун окутуу процессине ылайыкташтырып И.И. Мазуром, В.Д. Шапиро, Н.Г. Ольдерогге жана башкалардын [1, с. 232], долбоор башкаруу методологиясына таянуу менен көрсөтөбүз.

1. Портфолиону алып баруунун максаты жана күтүлгөн жыйынтык: Ар бир студент жетишкендиктери боюнча өздүк математикалык портфолиосун түзүү, учурдагы курсттук портфолионун сапаттык компоненттерин кошуу, семестрдеги сабактын учурдагы жыйынтыгынын чагылдырылышы.

Студенттердин жекече электрондук билим берүү портфолиосу жогорку профессионалдык окуу стандартына ылайык студенттердин билиминин жыйынтыгын толук чагылдырат.

Студенттер тарабына портфолиону алып баруу педагогикалык контролду (аттестация) негизги функциясын ишке ашырууга жардам болот, жалпысынан студенттердин изилдөөчүлүк компетенциясын өстүрөт (1-табл.). Бул таблицада студенттик портфолионун изилдөөчүлүк компетенциянын түзүлүшүндөгү объективдүү мүмкүнчүлүктөрү көрсөтүлдү.

2. Портфолионун структурасы. Студенттердин окуудагы алып барган портфолиосу тууралуу жазылган адабияттарды анализдөө менен студенттик портфолиону алып баруу мөөнөтү тууралуу жана компоненттери боюнча ар кандай көз караштар бар экенине ишендик (Е.В. Григоренко [2], С.И. Никитина [3], М.А. Пинская [4] ж.б.). Студенттердин математикалык портфолиосунун структурасын иштеп чыгуу студенттердин изилдөөчүлүк компетенциясынын түзүлүш максатына ылайык (2-табл.).

Жыйынтыгында студенттердин портфолиосу төмөндөгү бөлүмдөрдү камтыйт: портфолио ээсинин кыскача өмүр баяны, коштомо кат, дисциплиналык терминдер боюнча түшүндүрмө сөздүк, студенттердин ишинин “статистикасы”(негизги, кошумча, өзгөчө маанилүү иштер), үчүнчү тараптын баасы, өзүнө өзү анализ берүү жана өзүн-өзү баалоо, башка маалыматтар.

Таблица 1 - Изилдөөчүлүк компетенциясын(ИК) түзүлүшүнө студенттердин портфолиону алып баруу иш чарасынын таасири

ИКнын түзүлүшүнө ебөлгө болгон факторлор	Божомолдонгон жыйынтык	Калыптанана турган ИК
Алып барылган портфолионунун алгачкы жыйынтыктарынын чагылдырылышы жана анын корголушу.	Студенттин изилдөөчүлүк жана чыгармачылык активдүүлүгүнүн пайда болуу стимулу.	Жүйөлүү-максаттык
Портфолиога жайгаштыруучу материалдардын студент тарабынан тандалып алынышы	Маалыматты сын көз караш менен анализ жасоонун көндүмдөрүнүн калыптанышуусу	Ишмердүүлүк-баа берүүчүлүк
“Өзүн өзү анализдөө жана өзүн өзү баалоо” бөлүмүнүн ар дайым толтурулушу	Изилдөөнүн жыйынтыгын түшүндүрүү жөндөмдүүлүгүнүн калыптанышуусу	Ишмердүүлүк-баа берүүчүлүк
Портфолиону эл алдында саяктоо	Өзүнүн оюн, ишенимдүү презентация аркылуу көрсөтмөлүүлүк көндүмдөрүн, дускуссия жүргүзүү, консультация берүү, каршы ой айтууну калыптандыруу	Коммуникативдик

Таблица 2 - Изилдөөчү компетенциянын түзүлүү максаты менен студенттердин портфолиосунун бөлүмдөрүнүн дал келүүсү

Калыптануучу ИК	Студенттик портфолионун блоктору
Жүйөлүү-максаттык	Эсинин коштомо каты Өзүнө өзү анализ берүү
Ишмердүүлүк-баа берүүчүлүк	Студенттердин ишинин статистикасы Өзүн өзүнө анализ берүү Өзүн өзү баалоо

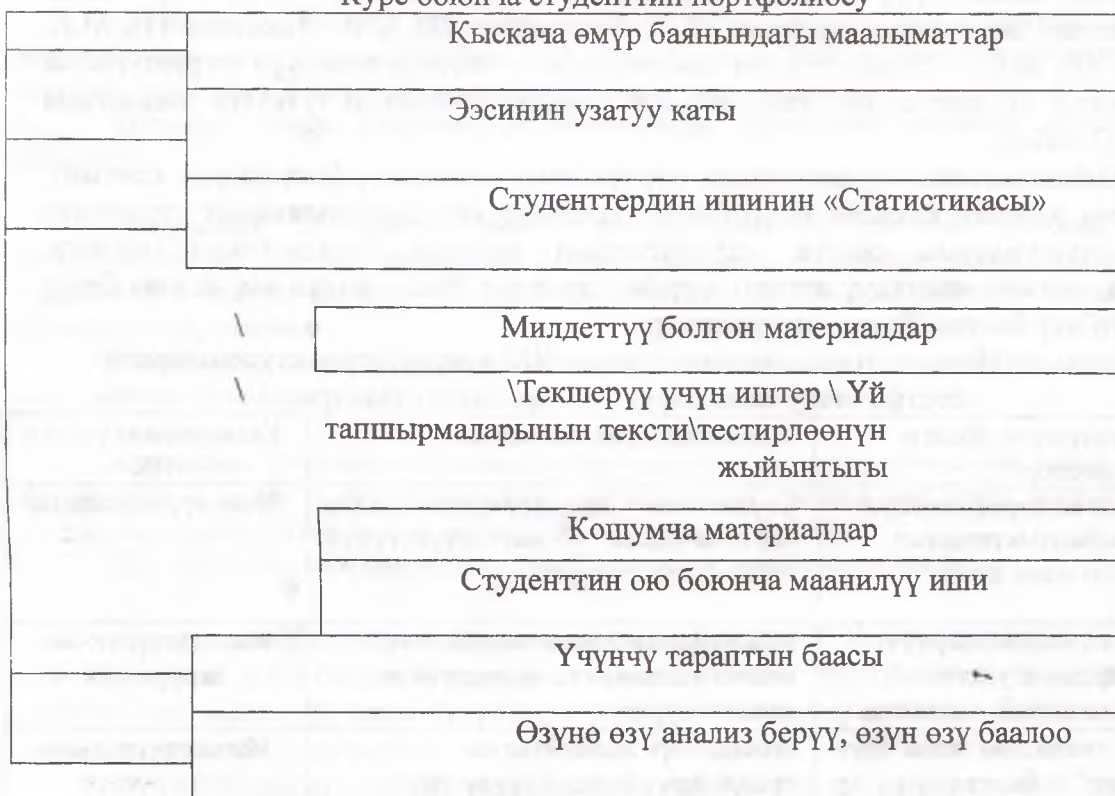
3. *Портфолио түзүүнүн стратегиясы: профессионалдык-предметтик областагы окуунун жана башка ишмердүүлүктүн түрлөрүнүн алдын ала аныкталган структура менен дал келүүсүнүн жыйынтыгы менен толтуруу (жума сайын).* Курстук портфолио биринчи жана акыркы сабактын ортосундагы циклда өтөт жана акыркы сабакта портфолио жакталат.

4. Иштин көлөмү: планга ылайык окутуучу тарабынан сунушталган портфолиодогу баардык тапшырмаларды аткаруу жана сактоо электрондук түрдө жүргүзүлүп, AVN программасына киргендеги интерфейснде жайгашкан методикалык сунуштар жана талаптарга ылайык жазылышы керек.

Мисал катары студенттин билим берүү портфолиосун алып көрөлү. Анын схемасын блок түрүндө элестетибиз. (3-сүрөт).

Портфолионун мындай структурасы студенттердин ар кандай математикалык иш-чараларына катышышынын активдүүлүгүн жогорулатууга, ошондой эле өзүнүн окуп үйрөнүү мүмкүнчүлүктөрүнүн деңгээлин өсүшүн жана келечектеги адис катары өзүн өзү баалоосуна багытталган. Окутуучуга студенттин өздүк гана эмес, жалпы тайпанын портфолиосун карап баалаганга жакшы шарт түзүлөт.

Курс боюнча студенттин портфолиосу

3- сүрөт. Билим берүү портфолиосунун курстук структурасы

И. Арабаев атындагы физико-математикалык билим берүү жана маалыматтык технологиялар факультетинин студенттик электрондук портфолиосунун ар башка дисциплиналар боюнча негизги блокторунун толтурулушу боюнча кыскача маалымат

берип өтөлү. Алгач студенттерге «Ээсинин узатуу каты» бөлүгүнө бир нече сүйлөм киргизүүсү сунушталат, «Иш портфолиосу» түшүнүгүнө жана аны алып баруу максаттарын кандай түшүнөөрү тууралуу. «Милдеттүү болгон материалдар» пункту окутуучу тарабынан толтурулуп, аткарылуучу тапшырмалардын текшерүүгө өткөрүү мөөнөтү жазылат. «Тестирилөөнүн жыйынтыгы» пунктунда ар бир атаандаш студенттин берилиштери чагылдырылат. «Кошумча материалдар» пункту бош калбоосу зарыл, бул жерге студенттер өз алдынча тандап алган иштерин жазышат: колдонулган булактардын тизмеси менен докладдарынын текстин; математика, педагогика жана методика тематикаларындагы сүйлөөлөрүнүн үзүндүлөрү; окутуу үчүн иштелип чыккан слайд-тасмалар жана компьютердик презентациялар; өздүк же топтук электрондук окутуу үйрөтүүчү колдонмо проекттер (тесттер, көрсөтмө каражаттар, справочник, курс боюнча электрондук китептер) ж.б. «Студенттин ою боюнча, маанилүү иши» бөлүмүнө студенттер курска таандык жеке ишин эмне үчүн тандаганын кошо баяндап жайгаштырган. «Үчүнчү тараптын баасы» бөлүмү илимий жетекчисинин жана башка окутуучулардын реферат, жеке проекттер, бирге окуган студенттердин комментарийлери, конкурстук иштердин сын пикирлерин, куратордун мүнөздөмөсүн, педагогикалык практиканын жетекчисинин, декандын ж.б. пикиринен турат. «Өзүнө өзү анализ берүү, өзүн өзү баалоо» бөлүмүндө студент алган билим жана билгичтиктери, методикалык жана педагогикалык көз караш менен өзүнүн педагог катары даяр экенине сын пикир, ошондой эле өзүн-өзү өстүрүү жолдору тууралуу баяндап жазган.

Окуу дисциплинасы боюнча акыркы сабакта студенттер жеке портфолиосун жактайт, ушунун жыйынтыгы менен баа коюлат.

Эксперименталдык байкоолордун жыйынтыгы көрсөткөндөй, студенттер эки түрдүү портфолио алып баруусу зарыл: **курстук**, биринчи жана акыркы сабактын ортосундагы цикл өтөт, жана **жыйынтыктоочу**, студенттердин жогорку окуу жайындагы жыл бою топтогон убактысы.

Адабияттар

1. Григоренко, Е.В. Портфолио в вузе: метод, рекомендации [Текст] : учеб. пособие / Е.В. Григоренко. - Томск: Изд-во ТГУ, 2007. - 64с. ii.tsu.ru/userfiles/metodichkaportfoliowuze.doc (Дата обращения 07.03.2008).
2. Люстерник, Л.А. Краткий курс функционального анализа [Текст]: учеб. пособие / Л.А. Люстерник, В.И. Соболев. - М.: Высш. школа, 1982. - 271 с.
3. Ш.Мазур, И.И. Управление проектами: учебное пособие [Текст]/ И.И. Мазур, В.Д. Шапиро, Н.Г. Ольдерогге. - М.: Омега-Л, 2004. - с. 664.
4. Никитина, С.И. Методические аспекты создания, ведения и использования портфолио при обучении информатике в 8-11 кл. [Текст]: дис...канд. пед. наук: 13.00.02 / Никитина Светлана Игоревна - М., 2008 - 143 с.
5. Пинская, М.А. Портфолио как инструмент оценивания образовательных достижений учащегося в условиях профильного обучения [Текст] : дис...канд. пед. наук : 13.00.01/ Пинская Марина Александровна. - М., 2007. - 194 с.